Vec C-508/19

Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora

Dátum podania:

3. júl 2019

Vnútroštátny súd:

Sąd Najwyższy

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. jún 2019

Žalobkyňa:

M.F.

Žalovaný:

J.M.

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania pred vnútroštátnym súdom

Žaloba o určenie, spoločne s návrhom na vydanie predbežného opatrenia, že žalovaný nie je v služobnom pomere sudcu Sądu Najwyższego (Najvyšší súd, Poľsko), keďže nebol vymenovaný do tejto funkcie v disciplinárnom senáte Najvyššieho súdu.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku, článku 2, článku 4 ods. 3 a článku 6 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv EÚ a s článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ.

Prejudiciálne otázky

1) Majú sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3 a článok 6 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv EÚ a s článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že súd členského štátu na poslednom stupni môže v konaní o určení neexistencie služobného pomeru rozhodnúť, že osoba, ktorej bol doručený dekrét o vymenovaní do funkcie sudcu na tomto súde, vydaný na základe predpisov porušujúcich zásadu účinnej súdnej ochrany alebo postupom odporujúcim tejto zásade, nie je sudcom, pokiaľ bolo pred vydaním tohto dekrétu úmyselne znemožnené preskúmanie týchto otázok súdom?

2) Majú sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 47 Charty základných práv EÚ v spojení s článkom 267 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak bol dekrét o vymenovaní do funkcie sudcu doručený po tom, čo vnútroštátny súd položil prejudiciálnu otázku týkajúce sa výkladu práva Únie, od ktorej zodpovedania závisí posúdenie súladu vnútroštátnych predpisov, ktorých uplatnenie umožnilo vydanie tohto dekrétu, s právom Únie, došlo k porušeniu zásady účinnej súdnej ochrany?

3) Majú sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3, článok 6 ods. 3 ZEÚ a článok 47 Charty základných práv EÚ vykladať v tom zmysle, že v dôsledku nezabezpečenia práva na prístup k súdu v prípade doručenia dekrétu o vymenovaní do funkcie sudcu súdu členského štátu v nadväznosti na nominačný proces, pri ktorého uskutočnení boli závažne porušené pravidlá práva tohto štátu upravujúce menovanie sudcov, došlo k porušeniu zásady účinnej súdnej ochrany?

PRACOVNÝ DOKUMENT

4) Majú sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 47 Charty základných práv EÚ v spojení s článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že vytvorenie takého organizačného útvaru na súde posledného stupňa členského štátu vnútroštátnym zákonodarcom, ktorý nie je súdom v zmysle práva Európskej únie, predstavuje porušenie zásady účinnej súdnej ochrany?

5) Majú sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 47 Charty základných práv EÚ v spojení s článkom 267 tretím odsekom ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že o existencii služobného pomeru a štatúte sudcu v prípade osoby, ktorej bol doručený dekrét o vymenovaní do funkcie sudcu súdu posledného stupňa členského štátu, nemôže rozhodovať organizačný útvar tohto súdu príslušný podľa vnútroštátneho práva, do ktorého bola vymenovaná táto osoba, a ktorý je obsadený výlučne osobami, ktorých menovacie dekréty majú vady uvedené v otázkach 2 až 4, a ktorý z toho dôvodu nie je súdom v zmysle práva Európskej únie, ale musí rozhodovať iný organizačný útvar tohto súdu spĺňajúci požiadavky práva Európskej Únie na súd?

Relevantné ustanovenia práva Únie

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek, článok 2, článok 4 ods. 3, článok 6 ods. 3 ZEÚ, článok 47 Charty základných práv EÚ a článok 267 tretí odsek ZFEÚ

Relevantná ustanovenia vnútroštátneho práva

Články 7, 10, 144, 175, 179, 180 Konstytucji RP (Ústava Poľskej republiky)

Článok 189 Kodeksu postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok)

Článok 43 ods. 1 a článok 44 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (zákon z 12. mája 2011 o Štátnej súdnej rade)

Články 1, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 20, 25, 27, 28, 29, 31, 33, 35, 36, 73, 98, 99, 100, 102, 131 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon z 8. decembra 2017 o Najvyššom súde)

Stručné vymedzenie skutkového stavu a konania

1 M.F. (žalobkyňa) podala určovaciu žalobu, spoločne s návrhom na vydanie predbežného opatrenia, proti J.M. (žalovanému), domáhajúc sa určenia, že žalovaný nie je v služobnom pomere sudcu Najvyššieho súdu, keďže nebol vymenovaný do funkcie sudcu Najvyššieho súdu v disciplinárnom kolégiu Najvyššieho súdu (ďalej len „ID SN“).

PRACOVNÝ DOKUMENT

2 Žalobkyňa je sudkyňou sądu rejonowego (okresný súd). Dňa 17. januára 2019 bolo voči nej začaté disciplinárne konanie a vznesené voči nej výhrady prieťahov v konaniach a výhrady oneskoreného vyhotovenia písomných odôvodnení. Dňa 28. januára 2019 žalovaný, v postavení sudcu Najvyššieho súdu vykonávajúceho povinnosti predsedu [kolégia] Najvyššieho súdu riadiaceho činnosť ID SN, vydal nariadenie, ktorým označil disciplinárny súd za príslušný na rozhodovanie o tejto veci na prvom stupni.

3 Žalobkyňa však tvrdí, že uvedené konanie nemôže byť voči nej vedené, keďže žalovaný nie je v služobnom pomere sudcu Najvyššieho súdu, pretože nebol vymenovaný do funkcie sudcu Najvyššieho súd v ID SN. Jeho vymenovanie 20. septembra 2018 bolo neúčinné, keďže nasledovalo po tom, čo: 1) Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko; ďalej len „KRS“) uskutočnila výberové konanie na základe oznámenia Prezidenta republiky z 29. júna 2018 (ďalej len „oznámenie Prezidenta republiky“), ktoré bolo podpísané Prezidentom PR bez kontrasignácie predsedu Rady Ministrów (poľská vláda); 2) jeden z účastníkov výberového konania podal 17. septembra 2018 na Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko) odvolanie proti rozhodnutiu KRS obsahujúcemu návrh na vymenovanie žalovaného do funkcie sudcu Najvyššieho súdu v ID SN, a pričom k menovaniu došlo predtým, ako uvedený súd rozhodol o podanom odvolaní.

4 Nariadením zo 6. mája 2019 prvý predseda Najvyššieho súdu poveril rozhodovaním o žalobe a návrhu na vydanie predbežného opatrenia Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (kolégium pre záležitosti pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia, ďalej len „IPiUS SN“). Do tejto veci vstúpila poľská prokuratúra.

Stručné odôvodnenie podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania

5 Žalobkyňa podala na Najvyšší súd žalobu o určenie, že žalovaný nie je v služobnom pomere s Najvyšším súdom. Služobný pomer medzi sudcom a súdom je ekvivalentom pracovného pomeru a bezprostredne sa viaže na existenciu sudcovského mandátu. Mandát sudcu je oprávnením obsadiť sudcovské miesto, a teda vykonávať právomoci sudcu. Právny vzťah vyplývajúci z tohto oprávnenia má verejnoprávny charakter a spája sudcu so štátom. Tento mandát udeľuje Prezident republiky, ktorý odovzdáva menovací dekrét po tom, čo KRS uskutoční výberové konanie a predloží návrh na vymenovanie danej osoby do funkcie sudcu. Služobný pomer neexistuje bez mandátu. Aby sa mohlo konštatovať, že daná osoba sa nenachádza v služobnom pomere, vyžaduje sa predchádzajúce určenie, že táto osoba nemá mandát sudcu.

6 Vo vnútroštátnom práve nie je upravené samostatný postup umožňujúci napadnutie mandátu sudcu, ktorý daná osoba získala odovzdaním menovacieho dekrétu Prezidentom PR. Preto od posúdenia, či v tomto vnútroštátnom normatívnom kontexte môže súd – opierajúc sa o právo Únie – potvrdiť v konaní

PRACOVNÝ DOKUMENT

o určenie neexistencie právneho vzťahu, že žalovaný nemá mandát sudcu, závisí prípustnosť žaloby, ktorú podala žalobkyňa.

7 Podľa názoru Najvyššieho súdu má predmetný spor povahu sporu spadajúceho do pôsobnosti práva EÚ, keďže s ohľadom na rozsudok vo veci C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (ECLI:EU:C:2018:117), právne predpisy Únie uvedené v prejudiciálnych otázkach sa uplatňujú nie len v tých konaniach pred vnútroštátnymi súdmi, v ktorých tieto súdy priamo alebo nepriamo uplatňujú hmotnoprávne akty Únie, ale zásada účinnej súdnej ochrany platí tiež vtedy, keď sa vyžaduje zhodnotenie, či členský štát splnil svoj záväzok zabezpečiť, aby v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právom Únie, fungovali orgány, ktoré sú súdmi v chápaní tohto práva. Pre splnenie tohto záväzku členského štátu je rozhodujúce zabezpečenie práva na prístupu k nezávislému súdu (C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, bod 41), zriadenému na základe zákona. Okrem toho postavenie nového organizačného útvaru, akým je ID SN, ako aj spôsob jeho organizácie, možno považovať za ohrozujúce nezávislosť všetkých súdov v Poľsku a nezávislosť sudcov rozhodujúcich na týchto súdoch. To ma za následok, že návrh na začatie prejudiciálneho konania v predmetnej veci je prípustný a nevyhnutný pre rozvoj práva Únie v oblasti zásady právneho štátu a zachovania Únie ako Únie práva v zmysle judikatúry Súdneho dvora.

8 Prejudiciálne otázky položené v predmetnej veci smerujú k tomu, aby Súdny dvor vytvoril ďalšie prostriedky ochrany zásady právneho štátu – v nadväznosti na prostriedky, ktoré už boli predmetom návrhov na začatie prejudiciálneho konania predložených nedávno Najvyšším súdom (veci C-522/18, C-537/18 a C-585/18). Spôsoby zabezpečenia účinnosti únijnej zásady vlády práva, ktoré sú predmetom týchto vecí, nevytvárajú základ pre vyformovanie právneho nástroja umožňujúceho rozhodnúť spôsobom záväzným pre iné orgány členského štátu o otázke štatútu osôb poverených rozhodovaním na základe predpisov uznaných za odporujúce právu Únie. Nebráni ani ďalšiemu fungovaniu nesprávne obsadených súdov členského štátu alebo organizačných útvarov, ktoré nie sú súdmi v zmysle práva Únie (a ktoré rozhodujú vo veciach, v ktorých právo Únie vyžaduje zabezpečenie práva na prístup k nezávislému súdu).

9 Podanie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru je nevyhnutné, keďže vzhľadom na to, že výkonná moc ignoruje rozhodnutia súdov vydávané doposiaľ Najvyšším súdom vo veciach v oblasti súladu ustanovení zákona o Najvyššom súde so zásadou účinnej súdnej ochrany, Súdny dvor je zatiaľ jediným súdnym orgánom, ktorého rozhodnutia sú rešpektované politickou mocou v Poľsku.

O prvej otázke

10 Prvá otázka má rozhodujúci význam pre posúdenie prípustnosti žaloby a návrhu na vydanie predbežného opatrenia v predmetnej veci. Táto prípustnosť závisí od toho, či z práva Únie vyplýva pre vnútroštátny súd oprávnenie (povinnosť) rozhodnúť v rámci konania o určení neexistencie služobného pomeru sudcu tohto

PRACOVNÝ DOKUMENT

súdu tak, že žalovaný v takejto veci nemá mandát na vykonávanie súdnej moci. Podľa názoru Najvyššieho súdu ku kladnej odpovedi na túto otázku vedú dve argumentačné línie.

11 Prvá sa opiera o rozsudok z 19. júna 1990, Factortame a i. (C-213/89, EU:C:1990:257), podľa ktorého v určitých situáciách zabezpečenie zásady účinnej súdnej ochrany vyžaduje vytvorenie právnych prostriedkov slúžiacich tejto ochrane, ktoré nie sú upravené priamo vo vnútroštátnom práve. V takom prípade by tento prostriedok spočíval na záväzku preskúmania menovacieho dekrétu vydaného za okolností, kedy došlo k porušeniu zásady účinnej súdnej ochrany v konaní o určení neexistencie právneho vzťahu, v situácii, kedy vnútroštátne právo ani nestanovuje takéto oprávnenie pre vnútroštátny súd, a ani nezakazuje takéto skúmanie, a dodatočne neexistuje žiadny osobitný postup dovoľujúci napraviť systémové pochybenia v súvislosti so zásadou právneho štátu.

12 Druhá argumentačná línia, ktorú Najvyšší súd uprednostňuje, sa opiera o uplatňovanie zásady prednosti práva Únie. Právnu dilemu, s ktorou je Najvyšší súd konfrontovaný, by bolo možné zhrnúť do frázy: „vidieť alebo nevidieť [dekrét o vymenovaní sudcu]“. Ide vtedy o dôsledky činnosti orgánov, ktoré sú možné iba v dôsledku uplatnenia vnútroštátnych ustanovení nezlučiteľných so zásadou účinnej súdnej ochrany alebo v dôsledku postupu odporujúceho tejto zásade. Ak z povinnosti neuplatňovať vnútroštátne ustanovenia porušujúce právo Únie vyplýva, že vnútroštátny súd „nevidí“ dekrét o vymenovaní sudcu vydaný za okolností opísaných v prvej otázke, môže tento súd konštatovať, že medzi súdom a osobou, ktorá takýto dekrét získala, neexistuje služobný pomer. Pokiaľ totiž vnútroštátny súd takýto dekrét „nevidí“, je potrebné, pokiaľ ide o zistenie neexistencie služobného pomeru, vychádzať z toho, že dotknutej osobe nebol udelený mandát na výkon súdnej moci.

13 S ohľadom na nutnosť vyváženia medzi rozličnými zásadami práva Únie vyžaduje stanovenie štandardu Únie v tejto otázke podľa názoru Najvyššieho súdu splnenie dvoch dodatočných podmienok. Prvou z týchto podmienok je vydanie dekrétu o vymenovaní sudcu na základe právnych predpisov alebo postupom, ktoré sú nezlučiteľné so zásadou účinnej súdnej ochrany. V tomto prípade vnútroštátny zákonodarca a výkonná moc vytvárajú a obsadzujú, prípadne za účasti orgánu, ktorý má dozerať na nezávislosť súdov, organizačné útvary v rámci súdnictva a považujú ich za súdy a osoby v nich menované za sudcov v zmysle vnútroštátneho práva. Z pohľadu práva Únie však tieto útvary z rôznych dôvodov nemajú postavenie „súdu“. Tým vzniká problém, že v určitom členskom štáte vo veciach patriacich do oblasti pôsobnosti práva Únie sú prijímané rozhodnutia prostredníctvom súdov (sudcov), ktoré/ktorí zodpovedajú alebo nezodpovedaj štandardom Únie. Táto situácia vedie k systematickému a nepretržitému porušovaniu zásady účinnej súdnej ochrany. Závisí od druhu sporu alebo od zloženia rozhodujúceho senátu, či stranám sa zabezpečí alebo nezabezpečí právo na prístup k súdu v zmysle práva Únie. Druhou podmienkou je, že zákonodarná alebo výkonná moc vyvolali vyššie opísanú situáciu zámerne tým, že vylúčili možnosť súdneho preskúmania súladu vnútroštátnych ustanovení alebo postupov

PRACOVNÝ DOKUMENT

s právom Únie v štádiu, ktoré predchádza vymenovaniu sudcu. Ak by sa takéto súdne preskúmanie uskutočnilo a po jeho skončení by sa konštatovalo porušenie zásady účinnej súdnej ochrany, potom by ustanovenia vnútroštátneho práva nemohli byť právnym základom pre vydanie menovacieho dekrétu. Táto druhá podmienka má o to väčší význam preto, že úmyselné vylúčenie súdneho preskúmania súladu vnútroštátnych ustanovení s právom Únie pred vydaním menovacieho dekrétu poukazuje na vedomosť o rozpore vnútroštátnych ustanovení so štandardmi Únie. Navyše potvrdzuje ochotu úmyselne vytvoriť v členskom štáte stav, kedy je trvale a systematicky porušovaná zásada právneho štátu

14 Zveriť vnútroštátnemu súdu pôsobiacemu ako súd Únie tento mimoriadny prostriedok ochrany zásady právneho štátu, ktorý bude môcť uplatňovať za mimoriadnych okolností, je podľa názoru Najvyššieho súdu jediné účinné riešenie na zabránenie vzniku nenapraviteľných dôsledkov systematického porušovania zásady účinnej súdnej ochrany. To bude členské štáty odrádzať od toho, aby ustanovovali súdy alebo sudcov spôsobom odporujúcim tejto zásade, keďže by museli počítať s tým, že takýto postup by nebol nezvratný.

15 V poľskom práve služobný pomer sudcu na Najvyššom súde vzniká v okamihu, kedy menovací dekrét vystavený Prezidentom PL je doručený dotknutej osobe. Predpokladá sa, že tento akt nemožno súdnou cestou nijako napadnúť. V poľskom práve nie je stanovená ako podmienka konštatovania neexistencie alebo zániku služobného pomeru sudcu Najvyššieho súdu to, že dekrét o vymenovaní do funkcie sudcu bol vydaný na základe predpisov alebo v rámci menovacieho postupu, ktoré porušujú právo Únie, najmä zásadu účinnej súdnej ochrany.

16 Žalovaný obdržal z rúk prezidenta štátu dekrét o svojom vymenovaní do funkcie sudcu Najvyššieho súdu v ID SN, ktoré bolo novým organizačným útvarom Najvyššieho súdu, zriadeným na základe zákona o Najvyššom súde a obsadeným v novom výberovom konaní, ktoré bolo organizované bez účasti orgánov Najvyššieho súdu. Základom pre vydanie tohto dekrétu žalovanému prezidentom PR bolo uznesenie č. 317/2018 KRS (ďalej len „uznesenie 317/2018“), ktoré bolo napadnuté na Najvyššom správnom súde jedným z účastníkov výberového konania ešte pre odovzdaním menovacieho dekrétu Prezidentom PR.

17 Za právneho stavu, ktorý existoval pred obsadením miest v ID SN, nebolo vôbec nevyhnutné sa zaoberať otázkou prípustnosti súdnej kontroly právnych základov pre vydanie menovacieho dekrétu prezidentom štátu, ani otázkou dôsledkov menovacieho dekrétu. Príslušná súdna kontrola menovacieho postupu bola stanovená pre štádium, ktoré predchádzalo výkonu prezidentskej právomoci menovania sudcov. Podľa článku 44 ods. 1 zákona o KRS z 12. mája 2011, v znení platnom v období od 18. júla 2011 do 16. januára 2018, mohol každý účastník výberového konania na obsadenie sudcovského miesta v Poľsku, vrátane sudcovských miest na Najvyššom súde, podať na Najvyššom súde odvolanie z dôvodu, že uznesenie KRS je protiprávne. Podanie odvolania malo za následok, že dotknuté uznesenie sa v napadnutej časti nestalo právoplatné (tak pokiaľ ide

PRACOVNÝ DOKUMENT

o navrhovateľa, ako aj o osobu/osoby navrhnuté na sudcovské miesta). Do rozhodnutia o odvolaniu sa neaktivovala právomoc prezidenta RP prijať rozhodnutie o vydaní menovacieho dekrétu. V novom zákone o Najvyššom súde zákonodarca zmenil odvolacie konanie v individuálnych veciach týkajúcich sa vymenovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu. Právomoc bola prenesená na Najvyšší správny súd. Bola však zachovaná zásada, že napadnutie uznesenia má za následok, že do rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu nie je uznesenie právoplatné a na jeho základe Prezident republiky nie je oprávnený vymenovať do funkcie sudcu nikoho, na koho by sa vzťahovalo odvolanie (článok 43 zákona o KRS).

18 Výberové konanie, na konci ktorého žalovaný získal menovací dekrét, bolo začaté oznámením Prezidenta republiky z 29. júna 2018. Počas tohto výberového konania zákonodarca zmenil (od 27. júla 2018) účinky napadnutia uznesenia KRS na Najvyššom správnom súde. V súlade s článkom 44 ods. 1b zákona o KRS, záväzným od 27. júna 2018, uznesenie KRS týkajúce sa vymenovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu sa stáva právoplatné „v časti zahrňujúcej rozhodnutie o podaní návrhu na vymenovanie do funkcie sudcu [Najvyššieho súdu]“, a to tiež v prípade jeho napadnutia pred Najvyšším správnym súdom, ak toto uznesenie nenapadli všetci účastníci konania (vrátane účastníka, na ktorého sa vzťahoval návrh na vymenovanie). Takýmto spôsobom sa zákonodarca pokúšal znemožniť Najvyššiemu správnemu súdu vykonanie skutočnej kontroly zákonnosti výberového konania na obsadenie miest na Najvyššom súde, ako aj kontroly postavenia novej KRS pred odovzdaním menovacích dekrétov novým „sudcom“ Prezidentom PR. Mechanizmus upravený v článku 44 ods. 1b zákona o KRS sa týkal iba obsadenia sudcovských miest na Najvyššom súde. V prípade obsadenia sudcovských miest na iných súdoch (všeobecných súdoch, správnych súdoch) Prezident republiky mohol (a stále môže) vymenovať osobu do funkcie sudcu až po rozhodnutiu príslušného súdu o odvolaní proti uzneseniu KRS. O odvolaniach v týchto veciach totiž rozhoduje Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (kolégium pre mimoriadne preskúmanie a verejné záležitosti, ďalej len „IKNiSP SN“, ustanovené za rovnakých okolností ako ID SN. To potvrdzuje účelovosť novelizácie článku 44 ods. 1 zákona o KRS, ktorej cieľom bolo umožnenie Prezidentovi PR menovať osoby uvedené v uzneseniach KRS bez vykonania predchádzajúcej súdnej kontroly súladu nominačného procesu a predpisov regulujúcich jeho právny základ s vnútroštátnym právom alebo právom Únie.

19 Riešenie prijaté v článku 44 ods. 1b zákona o KRS bolo spochybnené zo strany Najvyššieho správneho súdu, ktorý uznesením z 21. novembra 2018 položil Súdnemu dvoru EÚ prejudiciálne otázky (C-824/18). Keďže zákonodarca nebol spokojný s postojom Najvyššieho správneho súdu, pod zámienkou vykonania rozhodnutia Ústavného súdu z 25. marca 2019 opätovne zmenil článok 44 zákona o KRS. Od 23. mája 2019 bola úplne vylúčená možnosť súdnej kontroly uznesení KRS v individuálnych veciach týkajúcich sa menovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu (článok 44 ods. 1 druhá veta zákona o KRS). Ďalej je prípustné napádanie uznesení KRS týkajúcich sa obsadzovania miest na všeobecných

PRACOVNÝ DOKUMENT

súdoch (hoci o odvolaniach rozhoduje IKNiSP SN, ktorého obsadenie v celom rozsahu zabezpečila nová KRS).

20 Znamená to, že – odhliadnuc od vytvorenia odvolacej procedúry na základe priamo uplatňovaných predpisov Ústavy PR, práva Únii alebo práva medzinárodného – v súčasnosti v poľskom práve nie je upravený postup, ktorý by umožňoval overenie zákonnosti uznesení KRS, pokiaľ ide o vymenovanie do funkcie sudcu (iba) Najvyššieho súdu.

21 K vyššie opísaným opatreniam patria tiež úkony osôb, ktoré boli menované do funkcie sudcu na základe týchto uznesení [KRS]. Majú znemožniť preskúmanie štatútu týchto osôb ako sudcov a predstavujú preto porušenie práva na prístup k súdu v zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, čo automaticky znamená, že právo na účinnú súdnu ochranu z zmysle práva Únie nie je zaručené. Vzhľadom na pochybnosti, pokiaľ ide o postavenie týchto osôb ako sudcov, predsedovia občianskoprávneho kolégia a disciplinárneho kolégia Najvyššieho súdu nestanovili termíny pojednávaní osobám, ktorým boli menovacie dekréty odovzdané za analogických okolností ako v prípade žalovaného. Jedna z týchto osôb podala žalobu proti Najvyššiemu súdu, ktorou sa domáhala, aby bola pripustená do rozhodovania. Žaloba bola podaná do ID SN, ktoré uložilo predsedovi občianskoprávneho senátu povinnosť vytýčiť termíny pojednávaní pre túto osobu. Uznesením z 25. marca 2019 táto osoba podala na Ústavný súd (využívaný ako nástroj súčasnej vlády) návrh vyhlásiť protiústavnosť článku 49 občianskeho súdneho poriadku upravujúci právny základ pre vylúčenie sudcu na návrh strany. Podobný návrh podalo aj IKNiSP SN nachádzajúce sa v rovnakej právnej situácii, domáhajúc sa tiež uznania, že vyhlásenie oznámenia Prezidenta republiky bez kontrasignácie predsedu vlády je v súlade s Ústavou PR. Rozhodnutia Ústavného súdu v oboch týchto veciach majú vylúčiť možnosť, aby účastníci konaní vedených pred oboma senátmi s účasťou „nových sudcov“ navrhovali vylúčenie týchto osôb z prejednávania ich vecí z dôvodu vád dekrétov o vymenovaní do funkcie sudcu.

22 Z dôvodu, že neboli stanovené termíny pojednávaní pre „nové“ osoby vymenované do občianskoprávneho a disciplinárneho kolégia, prezident republiky zmenil rokovací poriadok Najvyššieho súdu, pričom bola vylúčená možnosť, aby predseda [kolégia] Najvyššieho súdu kontroloval oprávnenia osôb rozhodovať v rozhodovacích jednotkách Najvyššieho súdu, pokiaľ u týchto osôb existujú pochybnosti o rozhodovaní na tomto súde. V disciplinárnom kolégiu, do ktorého bola pridelená iba jedna osoba za opísaných okolností, bola predložená na rozhodnutie právna otázka, ktorej znenie zodpovedá tretej prejudiciálnej otázke v predmetnej veci (uznesenie z 28. marca 2019). V tom čase politická moc navrhla túto osobu ako kandidáta na sudcu Ústavného súdu. Táto osoba bola vybraná do funkcie sudcu Ústavného súdu v takej dobe, aby bolo disciplinárnemu kolégiu znemožnené rozhodnúť v otázke postavenia tejto osoby ako sudcu. Uvedené uznesenie disciplinárneho kolégia dalo ID SN rozhodujúcemu v trojčlennom senáte podnet, aby nastolil právnu otázku, o ktorej rozhodlo ID SN uznesením z 10. apríla 2019 v pléne. Na základe tohto uznesenia sa ID SN

PRACOVNÝ DOKUMENT

prehlásilo za ustanovené v súlade s vnútroštátnym právom a so štandardom Zmluvy. Podľa názoru Najvyššieho súdu, s ohľadom na právo Únie, uvedené uznesenie nie je vôbec právne záväzné pre žiaden senát Najvyššieho súdu (pozri rozsudok z 5. apríla 2016, Puligienica Facility Esco SpA (PFE), C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199). Okrem toho uvedené uznesenie sa vzťahuje na predpisy trestného konania.

23 Najvyšší súd uvádza, že doterajší štandard v oblasti zásady právneho štátu podľa článku 2 ZEÚ predstavuje základ pre prvú prejudiciálnu otázku. Neoddeliteľným znakom právneho štátu je zásada účinnej súdnej ochrany [C-64/16 Associação Sindical dos Juízes Portugueses (ASJP), bod 36; rozsudok z 28. marca 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 73 a citovaná judikatúra] vyplývajúca z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty a zakotvená v medzinárodných prameňoch práva záväzných pre všetky členské štáty, potvrdená v článku 47 Charty základných práv EÚ a konkretizovaná v článku 19 ZEÚ. Rešpektovanie hodnoty, akou je právny štát, je úlohou súdov Únie ako aj vnútroštátnych súdov (C-64/16 ASJP, bod 32 a tam citovaná judikatúra) a členské štáty sú povinné zaviesť prostriedky nápravy zabezpečujúcu účinnú súdnu kontrolu v oblastiach podliehajúcich právu Únie (C-64/16 ASJP, bod 34). Znamená to, že právo Únie určuje štandardy (spoločné pre všetky členské štáty), ktoré musia spĺňať orgány zriadené v členských štátoch a rozhodujúce o právnych prostriedkoch v oblastiach podliehajúcich právu Únie. Členské štáty však nemôžu ľubovoľne vytvárať a organizovať inštitúcie majúce štatút súdov v zmysle vnútroštátneho práva. Také súdy musia ešte dodatočne spĺňať požiadavky vyplývajúce z práva Únie pre tento druh orgánov. Právo Únie sa preto uplatňuje pri posúdení, či výber uskutočnený členským štátom v tejto oblasti (zriadenie súdu, určenie jeho postupu, jeho zloženie, obsadenie, spôsob výberu osôb rozhodujúcich v takomto orgáne) spĺňa štandardy vyplývajúce z práva Únie. Týmto spôsobom právo Únie garantuje občanom Únie alebo iným subjektom to, že vo všetkých členských štátoch napriek prirodzenej rôznorodosti zostane zachovaný spoločný štandard v súvislosti so zásadou účinnej súdnej ochrany (C-64/16 ASJP, bod 38).

24 Najvyšší súd sa domnieva, že v situácii, keď v členskom štáte sa dekréty o vymenovaní do funkcie sudcov súdu posledného stupňa vydávajú buď na základe predpisov odporujúcich zásade účinnej súdnej ochrany alebo po uskutočnení nominačného procesu porušujúceho štandardy vyplývajúce z tejto zásady, a kontrola súladu týchto predpisov, resp. procesu pri ich vydaní, bola úmyselne, cielene a účelovo vylúčená vnútroštátnym zákonodarcom, dochádza k vytvoreniu orgánu, ktorý nie je súdom v zmysle práva Únie. Nesplnenie ktorejkoľvek z požiadaviek založených na zásade účinnej súdnej ochrany diskvalifikuje daný orgán ako súd v zmysle práva Únie. Keďže takýto orgán nemôže byť súdom, jeho členovia nemajú štatút sudcov, a z práva Únie je potrebné odvodiť právny prostriedok ochrany zodpovedajúci takejto situácii. Vzhľadom na zásadu právnej istoty, ktorá vyznačuje hranice zásade efektivity práva Únie, takýto prostriedok by sa podľa názoru Najvyššieho súdu uplatnil iba v prípade vylúčenia predchádzajúcej súdnej kontroly *ex ante* vnútroštátnym

PRACOVNÝ DOKUMENT

zákonodarcom, a to tých elementov nominačného procesu, ktorých súlad s právom Únie vyvoláva pochybnosti.

25 Najvyšší súd sa domnieva, že v prípade vymenovania do funkcie sudcu na základe predpisov vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s právom Únie, vymenovanie do funkcie sudcu nie je účinné, keďže sa malo uskutočniť na základe predpisov, ktoré mali byť uplatniteľné. Vnútroštátny súd požiadaný, aby udelil právnu ochranu účastníkovi konania, ktorý namieta protiprávne vymenovanie do funkcie sudcu, musí mať možnosť preskúmať, či vymenovanie sa uskutočnilo na základe predpisov zlučiteľných s právom Únie. V prípade potvrdenia rozporu týchto predpisov so zásadou účinnej súdnej ochrany, vnútroštátny súd musí mať možnosť vyvodiť dôsledky z prijatia predpisov členským štátom porušujúcich právo Únie. Jediným účinným dôsledkom toho porušenia je vyhlásenie neexistencie služobného pomeru osoby vymenovanej na ich základe, a pred tým ešte konštatovanie neexistencie mandátu na výkon súdnej moci. Iba takýmto spôsobom sa možno vyhnúť právnemu chaosu, ktorý by pretrvával v prípade ďalšieho pôsobenia tejto osoby ako sudcu vnútroštátneho súdu prijímajúceho rozhodnutia, ktoré by boli následne uznané za neexistujúce alebo by vyžadovali zrušenie v inom konaní.

26 V takejto situácii sa už dlhé roky uplatňuje pravidlo Simmenthal. Zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátny súd neuplatňoval vnútroštátne predpisy, ktoré sú v rozpore s právom Únie. Odmietnutie uplatnenia spočíva v nezohľadneniu predpisu, ktorý je v kolízii s právom Únie, ako základu pre rozhodnutie konkrétnej veci. V predmetnej je tento mechanizmus „nevidenia“ vnútroštátnych predpisov odporujúcich právu Únie nedostatočným, keďže uvedené predpisy už boli uplatnené inými orgánmi a vnútroštátny súd teraz uvažuje o dôsledkoch tohto uplatnenia. V nadväznosti na rozsudok z 29. apríla 1999, Ciola (C-224/97, ECLI:EU:C:1999:212) sa Najvyšší súd domnieva, že z tohto rozsudku vyplýva zákaz „nevidieť“ akt (rozhodnutie), ktorého vydanie bolo možné v dôsledku uplatnenia vnútroštátnych predpisov odporujúcich právu Únie. Takto postupovala prvá predsedníčka Najvyššieho súdu v júli 2018, kedy odmietla podriadiť sa listu prezidenta republiky zo 6. júla 2018, ktorý ju informoval o jej odchode do dôchodku. V prvej otázke Najvyšší súd žiada o potvrdenie adekvátnosti tohto štandardu pre vyriešenie právneho problému, ktorý vznikol vo veci, ktorú prejednáva.

27 Nezohľadnenie individuálneho aktu aplikácie práva vedie k tomu, že vnútroštátny súd takýto akt „nevidí“. Keďže takýto akt „nevidí“, znamená to, že nemôže ho zohľadniť ako existujúci akt v konkrétom konaní, v ktorom by existencia alebo neexistencia tohto aktu bola dôležitá pre rozhodnutie o určitej otázke. Vnútroštátny súd rozhodujúci o určení neexistencie služobného pomeru preto nebude posudzovať zhodnosť s právom (zákonnosť) menovacieho dekrétu prezidenta republiky, ako predpoklad pre rozhodnutie o existencii služobného pomeru osoby, ktorej bol takýto dekrét vydaný. Len čo vnútroštátny súd zistí, že predpisy umožňujúce vydať menovací dekrét sú v rozpore so zásadou účinnej súdnej ochrany, jednoducho prestane tento dekrét „vidieť“. Takýto prístup by ale

PRACOVNÝ DOKUMENT

znamenal, že osoba ako žalovaný, nemá mandát na výkon súdnej moci, a mal by vplyv na rozhodnutie, či existuje služobný pomer medzi žalovaným a Najvyšším súdom.

28 Najvyšší súd sa domnieva, že obmedzenia v uplatňovaní pravidla Ciola vyplývajúce z iných zásad Únie, konkrétne zo zásady právnej istoty, sa nesmú použiť, pokiaľ členský štát úmyselným konaním svojich orgánov postupuje spôsobom odporujúci týmto zásadám a pokúša sa postaviť Úniu pred hotové skutočnosti, ktorých účinky sú údajne nevratné.

29 Riešením právneho problému obsiahnutého v prvej prejudiciálnej otázke môže byť aj taký výklad uvedených ustanovení práva Únie, podľa ktorého dôsledkom porušenia zásady účinnej súdnej ochrany členským štátom pri vytváraní a obsadzovaní súdov rozhodujúcich vo veciach spadajúcich do pôsobnosti práva Únie je povinnosť vnútroštátneho súdu – aj keď ho vnútroštátne právo nestanovuje – overenia súladu dekrétu o vymenovaní do funkcie sudcu s právom Únie. Takýto prostriedok by sa opieral o zásadu právneho štátu, ktorá predpokladá, že všetky orgány vykonávajú činnosť na základe a v hraniciach práva. Úloha súdnej moci je naproti tomu kontrola, či každý orgán vládnej moci tento záväzok rešpektuje.

30 Najvyšší súd navrhuje – opierajúc sa o zásadu prednosti a pri zvážení iných zásad práva Únie – poskytnúť kladnú odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku.

O druhej otázke

31 Druhá prejudiciálna otázka je bezprostredne zameraná na to, aby Súdny dvor objasnil, či vzhľadom na požiadavku zabezpečenia rešpektovania rôznych zásad práva Únie v členskom štáte má orgán výkonnej moci členského štátu povinnosť zdržať sa vydania dekrétu o vymenovaní do funkcie sudcu až do vtedy, kým vnútroštátny súd v spolupráci so Súdnym dvorom nerozhodne o súlade vnútroštátneho práva s právom Únii, pokiaľ ide o spôsob menovania členov nového organizačného útvaru na súde posledného stupňa členského štátu. Nesplnenie tejto povinnosti treba považovať za porušenie zásady účinnej súdnej ochrany, keďže predstavuje vážne riziko, čo i len dočasného vytvorenia orgánov súdnej moci nespĺňajúcich štandardy Únie.

32 Nepriamo je druhá prejudiciálna otázka zameraná na to, aby Súdny dvor vytvoril nový prostriedok ochrany zásad právneho štátu a účinnej súdnej ochrany. Ochrana týchto zásad v členskom štáte poznačenom ústavnoprávnou krízou závisí od toho, či sa vyskytne prípad, v rámci ktorého budú podané prejudiciálne otázky, ako aj od rozhodnosti vnútroštátneho súdu chrániť hodnoty právneho štátu. Najvyšší súd vidí v článku 267 ZFEÚ, ako aj a v zásade účinnosti *ex tunc* rozsudkov v prejudiciálnych konaniach, základy pre to, aby Súdny dvor zaviedol prostriedok ochrany zásady právneho štátu, ktorý by sa vo svojich účinkoch podobal účinnému prostriedku ochrany mechanizmov, ktoré sú pre Úniu v rámci fungovania vnútorného trhu nevyhnutné. Tento prostriedok ochrany by spočíval

PRACOVNÝ DOKUMENT

na uznaniu za kvalifikované porušenie zásady účinnej súdnej ochrany všetkých krokov orgánov členských štátov uskutočnených po podaniu návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátnym súdom, ak cieľom alebo dôsledkom týchto krokov mohlo byť zmarenie alebo obmedzenie zásady účinnosti *ex tunc* prejudiciálnych rozsudkov Súdneho dvora.

33 Menovací dekrét bol vydaný žalovanému 20. septembra 2018 napriek tomu, že už 30. augusta 2018 podal Najvyšší súd návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-585/18. A teda už pred udelením menovacieho dekrétu prebiehalo formálne konanie, ktoré sa skončí rozhodnutím Najvyššieho súdu o tom, či predpisy, na základe ktorých sa uplatnila výsada prezidenta republiky vydať žalovanému tento dekrét, sú zhodné s právom Únie.

34 Podľa názoru Najvyššieho súdu nevyčkanie s vydaním menovacieho dekrétu musí aktivovať oprávnenie vnútroštátneho súdu vyhlásiť neúčinnosť vymenovania do funkcie sudcu v spore o určenie neexistencie služobného pomeru medzi žalovaným a vnútroštátnym súdom. Toto oprávnenie by sa uplatnilo iba prípade, ak by boli splnené predpoklady uvedené v prvej prejudiciálnej otázke a navyše ak by vnútroštátny súd podal otázku výkladu práva Únie týkajúcu sa zásady právneho štátu pred vydaním menovacieho dekrétu, v situácii, kedy vnútroštátny súd stál pred nutnosťou posúdiť súlad vnútroštátneho práva s právom Únie v oblasti nezávislosti súdov a nezávislosti sudcov, ktorí v nich rozhodujú.

35 Zásada prednosti práva Únie je záväzná pre všetky orgány členského štátu. Žiadne ustanovenie Ústavy PR neoslobodzuje prezidenta republiky od dodržiavania práva Únie ako súčasti vnútroštátneho právneho poriadku, a to tiež pri využívaní výsad, ktoré mu patria. Prezident republiky preto nesmie uplatňovať vnútroštátne predpisy, ktoré sú v rozpore s právom Únie, a to nezávisle od predchádzajúceho rozhodnutia Súdneho dvora alebo vnútroštátneho súdu. Preto v prípade podania prejuduciálnej otázky, od ktorej odpovede závisí posúdenie súladu základov pre uplatňovanie výsad patriacich prezidentovi republiky s právom Únie, je odôvodneným predpoklad, že povinnosťou tohto orgánu je zdržať sa uplatneniu tejto výsady, až dokým Súdny dvor rozhodnutím nerozptýli uvedené pochybnosti.

36 V takom prípade vydanie dekrétu o vymenovaní do funkcii sudcu v ID SN môže predstavovať úmyselné porušenie zásady účinnej súdnej ochrany. Z doterajšej vnútroštátnej judikatúry súčasne vyplýva presvedčenie, že vymenovanie do funkcie sudcu Najvyššieho súdu je neodvolateľné. V prípade kladnej odpovedi na prvú prejudiciálnu otázku je tento predpoklad nesprávny. Z hľadiska zásady účinnosti *ex tunc* rozsudkov Súdneho dvora a zásady prednosti práva Únie vydanie sudcovského menovacieho dekrétu za takýchto okolností vedie k podmienečnému vymenovaniu do funkcie sudcu, čo odporuje zásade nezávislosti súdov. To, či je menovanie konečné závisí od obsahu rozhodnutia Súdneho dvora.

37 Okrem toho Najvyšší súd dáva Súdnemu dvoru na posúdenie nasledujúcu otázku: Nebude osoba, ktorá bola vymenovaná do funkcie sudcu za takýchto okolností,

PRACOVNÝ DOKUMENT

závislá od hodnotenia jej rozhodovacej činnosti počas vykonávania podmienečného mandátu sudcu uskutočňovaného orgánmi, ktoré sa zúčastnili na menovaní? Podľa názoru Najvyššieho súdu takáto závislosť existuje, predovšetkým vo vzťahu k orgánu výkonnej moci, akým je prezident republiky. V prípade eventuálnej zmeny vnútroštátnych predpisov s cieľom vykonania rozsudku Súdneho dvora vo veci C-585/18 a novej voľby tej istej osoby prostredníctvom zákonne fungujúcej KRS bude táto osoba podliehať novému hodnoteniu zo strany orgánu výkonnej moci. Riziko takejto závislosti je reálne, keď si uvedomíme, že pri súčasnej organizácii disciplinárnych konaní sa orgány výkonnej moci môžu domôcť disciplinárneho konania proti konkrétnemu sudcovi, ktoré bude uskutočňované podľa usmernenia vydaného orgánom výkonnej moci. Disciplinárne konanie proti žalobkyni sa uskutočňuje s súvislosti s – formálne – neutrálnymi obvineniami z prieťahov v konaniach a oneskoreného vyhotovenia písomných odôvodnení. Hoci na takéto pochybenia nemožno byť hrdý, predstavujú systémové slabiny poľského právneho systému a vyskytujú sa tiež v prípade sudcov menovaných politickou mocou do KRS. Príklad žalobkyne, v závislosti od určenia príčin vytýkaného pochybenia, možno teda považovať za prejav selektívneho využívania systémového problému poľského súdnictva na vedenie disciplinárnych konaní proti sudcom brániacim zásadu právneho štátu.

38 Pri menovaní sudcu za takýchto podmienok nemožno hovoriť ani o tom, že Súdny dvor alebo Najvyšší sú viazaní zásadou neodvolateľnosti sudcov, keďže výkonný orgán vydávajúci menovací dekrét vedel o zásadných pochybnostiach, ktoré oznámil vnútroštátny súd a ktoré sa týkajúc štatútu organizačného útvaru ako súdu v zmysle práva Únie, do ktorého bol žalovaný menovaný. Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd navrhuje kladnú odpoveď na druhú prejudiciálnu otázku.

O tretej otázke

39 Tretia prejudiciálna otázka smeruje k tomu, aby Súdny dvor objasnil, či vymenovanie do funkcie sudcu súdu posledného stupňa členského štátu pri závažnom porušení zásad menovania sudcov záväzných v tomto štáte predstavuje porušenie zásady účinnej súdnej ochrany, ktoré aktivuje oprávnenie (povinnosť) vnútroštátneho súdu opísané v prvej prejudiciálnej otázke. Táto otázka nadväzuje na otázku položenú Najvyšším súdom vo veci C-487/19. V znení otázky v uvedenej veci sa zámerne neodkazuje na konkrétnu podobu porušenia menovacieho procesu. V prípade, ktorý sa prejednáva teraz, možno totiž identifikovať viac ako jedno závažné porušenie pravidiel týkajúcich sa menovania sudcov.

40 Prvé z pochybení sa prekrýva s porušeniami uvedenými v prejudiciálnej otázke Najvyššieho súdu vo veci C-487/19. Menovací sudcovský dekrét bol žalovanému vydaný až po tom, čo jeden z účastníkov výberového konania napadol uznesenie KRS 317/2018. Prezident republiky preto konal s vedomím, že vykonanie výsad podľa článku 144 ods. 3 bodu 17 Ústavy PR povedie k nezvratným právnym následkom v podobe nenapadnuteľného vymenovania do funkcie sudcu napriek

PRACOVNÝ DOKUMENT

prípadnému zisteniu právnych vád nominačného procesu. Odovzdanie menovacieho dekrétu po napadnutí uznesenia a pred skončením konania o odvolaní pred Najvyšším správnym súdom je potrebné predbežne považovať za vymenovanie pod podmienkou, že uznesenie KRS nebude zrušené Najvyšším správnym súdom ani v časti dotýkajúcej sa žalovaného.

41 Druhým procesným pochybením je vydanie oznámenia prezidenta republiky o voľných miestach sudcov na Najvyššom súde bez podpisu predsedu vlády vyžadovaného Ústavou PR. O toto procesné pochybenie sa opiera žaloba. Okrem toho je naň upozornené aj v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-585/18.

42 Najvyšší súd poukazuje na závažnosť pochybenia spočívajúceho v menovaní sudcov na základe výberového konania začatého oznámením prezidenta republiky neobsahujúcim kontrasignáciu predsedu vlády. Predovšetkým až od nadobudnutia účinnosti zákona o Najvyššom súde sa konanie o menovaní do funkcii sudcu Najvyššieho súdu zvykne začínať oznámením prezidenta republiky. Predtým právo uverejnenia takéhoto oznámenia prislúchalo prvému predsedovi Najvyššieho súdu. Naproti tomu, pokiaľ ide o všeobecné súdy, nominačný proces začína oznámením ministra spravodlivosti.

43 Oprávnenie prezidenta republiky vyhlásiť spomínané oznámenie sa v článku 144 ods. 3 Ústavy PR neuvádza. Toto ustanovenie obsahuje taxatívny výpočet 30 výsad prezidenta republiky. Vykonávanie týchto výsad si nevyžaduje kontrasignáciu predsedu vlády. Spolu podpis je naproti tomu nutný pred každý iný úradný akt. Preto vyhlásenie uvedeného oznámenia by si malo vyžadovať spolu podpis predsedu vlády. Právomoc vyhlásiť oznámenie o voľných sudcovských miestach na Najvyššom súde, priznaná prezidentovi až na základe zákona o Najvyššom súde, nemožno považovať za výsadu odvodenú od výsady týkajúcej sa menovania sudcov podľa článku 144 ods. 3 bodu 17 Ústavy PR. Nemožno sa domnievať, že oprávnenia prezidenta vykonávané na základe článku 144 ods. 3 ústavy môžu byť rozšírené zákonnou cestou podľa zásady „predĺženia“ aktu oslobodeného od kontrasignácie, či podľa zásad analogických kompetencií.

44 Aj keby sme sa stotožnili s názorom o existencii odvodenej právomoci, takouto právomocou môže byť iba právomoc, ktorej vykonávanie je nevyhnutné pre riadny výkon základne právomocí, ktorá predstavuje výsadu. Ústavnou výsadou hlavy štátu je len a výlučne menovanie do funkcie sudcu na návrh KRS. Výsadou vyplývajúcou z článku 144 ods. 3 bodu 17 Ústavy PR nie je samotná účasť v procese nominácie kandidátov na sudcov, a konkrétne iniciovanie výberového konania na nomináciu, uskutočňovanú KRS, kandidáta na voľné sudcovské miesto, ktorý je následne predstavený prezidentovi PR s návrhom na jeho vymenovanie do funkcii sudcu. Čo viac, pred nadobudnutím účinnosti zákona o Najvyššom súde patrilo oprávnenie vyhlásiť oznámenie o voľných miestach sudcov na Najvyššom súde prvému predsedovi Najvyššieho súdu. Treba tiež pripomenúť, že hoci menovací dekrét sudcovi všeobecného súdu vydáva prezident republiky, minister spravodlivosti je tým, kto iniciuje svoji oznámením výberové

PRACOVNÝ DOKUMENT

konanie na všeobecných súdoch. Znamená to, že oznámenie o voľných miestach sudcov na Najvyššom súde vyhlásené prezidentom republiky, ktorým sa začal celý nominačný proces, nie je nevyhnutné pre vykonanie jeho výsady spočívajúcej vo vydaní menovacieho dekrétu, a to o to viac, že medzi oznámením a vykonaním výsady je nevyhnutný ešte akt iného ústavného orgánu, akým je KRS, a prezident republiky nemôže postupovať ani bez návrhu KRS ani nad rámec tohto návrhu.

45 Pokiaľ ide o účinky chýbajúcej kontrasignácie predsedom vlády v spomínanom oznámení, v súlade s doktrínou nekontrasignované akty nevyvolávajú účinky a subjekty „oprávnené“ na ich základe nemôžu vznášať žiadne nároky. Preto, rovnako podľa názoru Najvyššieho súdu, vyhlásenie v *Monitor Polski* (úradný vestník) oznámenia o voľných miestach sudcov na Najvyššom súde prezidentom, ktoré nebolo podpísané predsedom vlády, nie je platné. Rovnako neplatnou bude aj voľba sudcov Najvyššieho súdu, ktorí v reakcii na uvedené oznámenie prihlásili svoje kandidatúry.

46 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora s článkom 6 ods. 3 ZFEÚ, zásada účinnej súdnej ochrany sa opiera tiež o ustanovenia EDĽP, konkrétne o jeho článok 6, ktorý je súčasťou práva Únie. V rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. marca 2019, Guómundur Andri Astraósson proti Islandu bolo rozhodnuté, že porušenie procesu menovania sudcov na sudcovské miesta spôsobuje porušenie práva na prístup k súdu v zmysle článku 6 ods. 1 EDĽP, keďže takýto orgán nespĺňa požiadavku, aby súd bol vytvorený zákonom. Navyše zo samotnej judikatúry súdov Únie vyplýva zásada, že súdom v zmysle práva Únie je iba taký súd, v ktorom rozhoduje sudca menovaný v súlade s právom (pozri rozsudky z 13. decembra 2012, Strack/Komisia, T-199/11 P, EU:T:2012:691, bod 22, a z 23. januára 2018, FV/Rada, T-639/16 P, EU:T:2018:22, bod 68). Najvyšší súd sa domnieva, že z tejto judikatúry pre právo Únie vyplýva, že fungovanie súdneho orgánu v členskom štáte, ktorý bol personálne obsadený v rozpore s procesnými pravidlami menovania sudcov, ktoré sú záväzné v tomto štáte, vedie k vytvoreniu súdu, ktorý nie je súdom v zmysle práva Únie z dôvodu nesplnenia požiadavky „zriadenia zákonom“.

47 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že dekrét o vymenovaní do funkcie sudcu na Najvyššom súde vydaný žalovanému závažne porušil zásady menovania sudcov záväzné v Poľsku. Z hľadiska práva Únie je toto porušenie rovnocenné s vytvorením súdu – s účasťou žalovaného – ktorý nebol ustanovený zákonom v zmysle EDĽP a práva Únie. V dôsledku toho Najvyšší súd navrhuje dať kladnú odpoveď na tretiu prejudiciálnu otázku.

O štvrtej otázke

48 Štvrtá prejudiciálna otázka sleduje stanovenie únijného štandardu Súdnym dvorom, a to v otázke prípustnosti spochybnenia štatútu danej osoby ako sudcu, ktorý získal mandát na vykonávanie súdnej moci v organizačnom útvare na súde posledného stupňa vytvorenom vnútroštátnym zákonodarcom, pričom tento útvar

PRACOVNÝ DOKUMENT

nemôže byť z rôznych príčin považovaný za súd v zmysle práva Únie. Otvorený charakter tejto otázky má Súdnemu dvoru umožniť podať výklad práva Únie pri zohľadneniu rôznych okolností vyplývajúcich z vnútroštátneho kontextu vymedzeného v odôvodnení predmetného uznesenia.

49 Najvyšší súd poukazuje na spolitizovanie voľby členov ID SN. Informuje, že spôsob fungovania KRS neprešiel zmenami od dátumu podania návrhu na začatie prejduciálneho konania vo veci C-585/18. Naďalej nie je možné pozorovať nijakú činnosť novej KRS, ktorá by slúžila ochrane nezávislosti súdov a nezávislosti sudcov. Pri výbere kandidátov na voľné sudcovské miesta zohrávajú veľký význam politické kritériá. Vlastnosťou, ktorá je spoločná pre vymenované osoby, je podpora aktuálneho postupu Ministra spravodlivosti a Generálneho prokurátora v minulosti. Aj keď výkon verejných aktivít bezprostredne pred menovaním sudcu neznamená automaticky nedostatok nezávislosti takéhoto sudcu, pre proces nominácie do ID SN bolo príznačné, že návrhy na menovanie sa týkali výlučne kandidátov s takýmito zjavnými väzbami.

50 Okrem toho je potrebné upozorniť na spôsob hodnotenia kandidátov prihlásených vo výberovom konaní zakončenom obsadením voľných sudcovských miest vytvorených na Najvyššom súde v roku 2018 na základe zákona o Najvyššom súde. Toto hodnotenie sa neriadi žiadnymi spoľahlivými postupmi obsadzovania miest vo verejnej službe. Výlučne pre tieto výberové konania sa vnútroštátny zákonodarca vzdal požiadavky formálneho hodnotenia kvalifikácie kandidáta na funkciu sudcu. Táto požiadavka sa naďalej uplatňuje pri obsadzovaní sudcovských miest na súdoch nižšieho stupňa. Ako vyplýva z analýzy spôsobu fungovania KRS, boli vykonané hodnotenia viac ako 70 kandidátov na základe samotnej prihlášky, osobných podkladov a krátkych a lakonických pohovorov s kandidátmi počas troch dní.

51 Aktivity novo zvolených osôb sú zamerané na to, aby sa znemožnilo účastníkom konaní prebiehajúcimi pred súdmi obsadenými týmito osobami získať rozhodnutia o tom, či takéto súdy sú súdmi v zmysle práva Únie. Pokiaľ ide o žalovaného, Súdny dvor sa už stretol s takýmto typom činností (pozri listy Súdnemu dvoru EÚ zo 17. októbra 2018 a zo 7. novembra 2018), ktoré na úrovni Najvyššieho súd spočívali v požadovaní okamžitého postúpenia do ID SN konaní vo veci samej, v rámci ktorých Najvyšší súd podal návrhy na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-537/18; C-585/18; C-624/18; vec C-625/18 (listy z 10. októbra 2018). Tieto kroky – z hľadiska inštitútu prejudiciálneho konania bezprecedentné – potvrdzujú riziko, že činnosť ID SN sa riadi očakávaniami vlády.

52 Z uvedených dôvodov nemožno takto obsadené ID SN považovať za súd v zmysle práva Únie. Vyššie opísané okolnosti voľby jeho členov vyvolávajú odôvodnené, vážne a neodstrániteľné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti takto obsadeného orgánu, ktorý je podľa vôle vnútroštátneho zákonodarcu súčasťou súdu posledného stupňa v členskom štáte.

PRACOVNÝ DOKUMENT

53 Druhou podstatnou okolnosťou v kontexte štvrtej prejudiciálnej otázky je otázka postavenia ID SN ako súdu z hľadiska Ústavy. Najvyšší súd nežiada Súdny dvor, aby posúdil, či je uvedené kolégium súdom v zmysle vnútroštátnej ústavy. Žiada iba o rozhodnutie, aký význam má pre zásadu účinnej súdnej ochrany jeho záver, že ID SN nie je súdom v zmysle základného zákona, keďže je súdom mimoriadnym, ktorého pôsobenie je prípustné len v časoch vojny.

54 Podľa článku 175 Ústavy PR „[v]ýkon spravodlivosti v Poľskej republike zabezpečujú [Najvyšší súd], všeobecné súd, správne súdy a vojenské súdy“. V článku 175 ods. 2 Ústava sa stanovuje, že „[m]imoriadne súdy, či zrýchlené konanie možno zviesť iba v časoch vojny“. Článok 175 ods. 1 Ústavy taxatívne vymenováva druhy súdov, ktoré sú poverené výkonom spravodlivosti. Konštrukcia článku 175 ods. 1 Ústavy PR umožňuje vytvárať v rámci sústavy súdov uvedených v tomto ustanovení špecializované organizačné útvary týchto súdov pre spory určitého druhu. Takýto organizačný útvar (súd) musí pôsobiť v rámci štruktúry súdu spomenutého v uvedenom ustanovení, sudcovia rozhodujúci v takomto útvare musia byť menovaní podľa všeobecných zásad a príslušnosť takéhoto útvaru musí byť určená na základe všeobecných a abstraktných kritérií. Príkladom takéhoto súdu je Súd pre ochranné známky a priemyselné vzory Európskej únie, ktorý je formálne jedným z oddelení Sądu Okręgowego w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko). Na rozdiel od špecializovaného súdu vo vyššie uvedenom zmysle je mimoriadny súd v zmysle článku 175 ods. 2 Ústavy PR organizačný útvar, ktorý je organizačne oddeleným útvarom a vo vzťahu k súdom uvedeným v článku 175 ods. 1 Ústavy PR má organizačnú autonómiu, osobitný postup menovania sudcov a osobitnú vecnú, osobnú alebo časovú právomoc.

55 Jedným zo súdov uvedených v článku 175 ods. 1 Ústavy PR je Najvyšší súd. Podľa článku 183 Ústavy PR vykonáva Najvyšší súd dohľad nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov a vojenských súdov (odsek 1) a plní ďalšie úlohy stanovené v ústave a v zákonoch (odsek 2). Jeho základnou úlohou je súdny dohľad nad súdmi uvedenými v citovanom ustanovení. Podľa článku 3 zákona o Najvyššom súde je jedným kolégií, z ktorých pozostáva Najvyšší súd, ID SN. Uvedené kolégium bolo zriadené na základe zákona o Najvyššom súde v roku 2018. Toto ustanovenie naznačuje, že uvedené kolégium ako organizačný útvar Najvyššieho súdu výslovne spomenutého v článku 175 ods. 1 Ústavy PR je súdom v zmysle Ústavy PR. Dôkladnejší rozbor ustanovení zákona o Najvyššom súde vedie však k odlišnému záveru.

56 Po prvé, právomoc ID SN nemá nič spoločného so súdnym dohľadom nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov a vojenských súdov v zmysle článku 183 ods. 1 Ústavy PR. ID SN bolo v rámci štruktúry Najvyššieho súdu koncipované ako súd prvého stupňa a) v disciplinárnych veciach sudcov Najvyššieho súdu, b) v pracovnoprávnych a sociálnoprávnych veciach sudcov Najvyššieho súdu a c) vo veciach týkajúcich sa odchodu sudcu Najvyššieho súdu do dôchodku (článok 27 § 1 body 2 až 3 zákona o Najvyššom súde). ID SN rozhoduje na prvom a jedinom stupni o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam

PRACOVNÝ DOKUMENT

stavovských orgánov rozhodujúcich v disciplinárnych veciach právnických profesií [článok 27 § 1 bod 1 písm. b) zákona o Najvyššom súde]. Napokon uvedené kolégium vystupuje ako súd druhého stupňa v disciplinárnych veciach sudcov všeobecných súdov a štátnych zástupcov (článok 27 § 4 zákona o Najvyššom súde).

57 Po druhé, predseda ID SN je orgán nezávislý na prvom predsedovi Najvyššieho súdu. Predseda ID SN ako taký je oprávnený samostatne konať, a to tak vo vnútri ako aj navonok. V prípade predsedov ostatných kolégií to tak nie je. Toto riešenie spochybňuje ústavnú pozíciu prvého predsedu Najvyššieho súdu ako orgánu stojaceho na čele Najvyššieho súdu na základe základného zákona. Predseda ID SN napríklad doplňuje informácie o činnosti tohto kolégia do výročnej správy prvého predsedu Najvyššieho súdu o činnosti Najvyššieho súdu pokrývajúcej ostatné kolégia. Predseda ID SN ďalej v oblasti spadajúcej do právomoci uvedeného kolégia predkladá pripomienky ku zisteným nedostatkom alebo medzerám v práve. V súvislosti s ostatnými kolégiami môže takéto pripomienky predkladať iba prvý predseda Najvyššieho súdu. Zadržanie sudcu Najvyššieho súdu je predsedovi ID SN oznámené bez ohľadu na oznámenie prvému predsedovi Najvyššieho súdu. To isté platí v prípade oznámenia prebiehajúceho súdneho konania, v ktorom je sudca Najvyššieho súdu stranou alebo účastníkom konania. Predsedovi ID SN sú priznané oprávnenia vylučujúce právomoci prvého predsedu Najvyššieho súdu, ktoré má prvý predseda Najvyššieho súdu vo vzťahu k ostatným kolégiám (článok 14 § 1 body 1 a 7; článok 31 § 1; článok 35 § 2; článok 36 § 6; článok 40 § 1 a § 4; článok 51 § 7 a § 14 zákona o Najvyššom súde). Podľa článku 20 bodu 2 Najvyššieho súdu ďalej prvý predseda Najvyššieho súdu vykonáva niektoré oprávnenia po dohode s predsedom ID SN. V prípade sporu o príslušnosť medzi kolégiami Najvyššieho súdu v súvislosti s postúpením veci do ID SN alebo z tohto kolégia rozhoduje predseda tohto kolégia. Pokiaľ o určení, že sa sudca Najvyššieho súdu bude zúčastňovať na prejednávaní určitej veci v inom kolégiu alebo o jeho pridelení na určitú dobu k inému kolégiu rozhoduje prvý predseda Najvyššieho súdu, vo vzťahu k sudcom ID SN je potrebný súhlas predsedu uvedeného kolégia. V prípade sudcov z iných kolégií však požiadavka na získanie tohto súhlasu neexistuje.

58 Po tretie, ID SN je finančne vyčlenené z Najvyššieho súdu. Návrh rozpočtu Najvyššieho súdu schvaľuje jeho sudcovská rada, avšak súčasťou tohto návrhu je návrh rozpočtu ID SN schválený plénom sudcov uvedeného kolégia, ktorý už nepodlieha schváleniu sudcovskou radou Najvyššieho súdu. Rozpočet Najvyššieho súdu vykonáva prvý predseda, no rozpočet ID SN (ostatné kolégia nemajú samostatné rozpočty) vykonáva predseda uvedeného kolégia. V dôsledku takéhoto riešenia vzniká v rámci jedného rozpočtového útvaru, a síce Najvyššieho súdu, druhý rozpočtový útvar, a síce ID SN.

59 Organizačná autonómia ID SN vo vzťahu k Najvyššiemu súdu a jeho ďalším kolégiám spočíva v tom, že uvedené kolégium disponuje samostatnou súdnou kanceláriou (kancelária prvého predsedu ID SN). Vnútorný poriadok tejto kancelárie určuje predseda ID SN. V dôsledku organizačnej samostatnosti má ID

PRACOVNÝ DOKUMENT

SN postavenie zamestnávateľa. Aj keď sú jeho pracovníci formálne pracovníkmi Najvyššieho súdu, z právneho hľadiska je zamestnávateľom ID SN ako samostatný rozpočtový útvar (ktorý hradí mzdy pracovníkov z vlastného rozpočtu), ktorá v rámci svojej vlastnej kancelárie organizuje ich prácu a dáva im úlohy.

60 Pokiaľ ide o osobitný postup menovania osôb rozhodujúcich v tomto kolégiu, ktorý je typický pre mimoriadny súd, možno uviesť, že nová KRS obsadzovala ID SN výlučne osobami, ktoré neboli doterajšími sudcami Najvyššieho súdu. Doterajší sudcovia nemôžu byť na vlastnú žiadosť ani na žiadosť prvého predsedu Najvyššieho súdu prideľovaný do ID SN obvyklým postupom preloženia sudcu medzi kolégiami. Títo sudcovia musia podať žiadosť novej KRS a získať súhlas prvého predsedu Najvyššieho súdu a predsedu ID SN. Navyše je – až do obsadenia všetkých miest v rámci tohto kolégia – nutné nové vymenovanie do funkcie v tomto kolégiu prezidentom republiky. Značné sú aj rozdiely v pracovnej záťaži osôb rozhodujúcich v tomto útvare v porovnaní s ostatnými kolegami. Napríklad v IPiUS SN od 1. januára do 11. júna 2019 vydalo 17 sudcov rozhodujúci v tomto kolégiu 1549 súdnych rozhodnutí, kým v ID SN bolo prijatých 153 rozhodnutí 11 osobami. Neexistencia previazania medzi ID SN a Najvyšším súdom je posilnená aj zavedením príplatku vo výške 40 % základného platu a funkčného príplatku, na ktorý majú nárok iba sudcovia ID SN.

61 ID SN preto v podobe, ktorú má na základe zákona o Najvyššom súde, nie je súdom v zmysle Ústavy PR. Najvyšší súd si je vedomý skutočnosti, že právo Únie pripúšťa príklady, kedy orgán členského štátu, ktorý nie je súdnym orgánom v zmysle vnútroštátneho práva, môže byť na účely článku 267 ZFEÚ súdom v zmysle práva Únie. To ale neznamená, že toto pravidlo platí automaticky a bez ďalšieho v súvislosti so všetkými orgánmi označenými vnútroštátnym zákonodarcom ako „súd“. Pojem „súd“ v zmysle práva Únie je totiž úplne autonómny pojem práva Únie. Najvyšší súd sa domnieva, že pokiaľ organizačný útvar zriadený v rámci sústavy súdov vnútroštátnym zákonodarcom nespadá pod pojem „súd“ v zmysle vnútroštátnej ústavy, nemôže byť považovaný ani za súd v zmysle práva Únie. Ak je takýto útvar vybavený právomocou v oblasti disciplinárnej zodpovednosti sudcov všeobecných súdov a správnych súdov, ako aj sudcov Najvyššieho súdu, vzniká bezprostredné riziko využívania disciplinárneho režimu ako systému politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí v zmysle rozsudku vo veci C-216/18 [PPU] LM ECLI:EU:C:2018:586, bod 67).

62 Pri takomto systémovom porušení zásady účinnej súdnej ochrany, vyplývajúcim z autonómie ID SN pôsobiaceho ako „Najvyšší nad-súd“, možno dôvodne dospieť k záveru, že osoba vymenovaná do funkcie sudcu v takomto útvare nemôže mať postavenie sudcu a nemôže robiť žiadne úkony, ktoré by mali vplyv na právne postavenie jednotlivcov, konkrétne sudcov vnútroštátnych súdov pôsobiacich ako súd Únie. Najvyšší súd navrhuje kladnú odpoveď na štvrtú prejudiciálnu otázku bez ohľadu na to, ako bude rozhodnuté vo veci C-585/18.

PRACOVNÝ DOKUMENT

O piatej otázke

63 Právny problém, ktorý je podstatou piatej otázky, sa týka možnosti – dotknutej aj vo veciach C-537/18 a C-585/18 – uskutočňovať úkony vnútroštátnym súdom, ktorý je z hľadiska vnútroštátneho práva neprísluš̌ný, pokiaľ za príslušný určil vnútroštátny zákonodarca organizačný útvar vnútroštátneho súdu, ktorý nie je súdom v zmysle práva Únie. Táto otázka poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť vytvoriť ďalší prostriedok ochrany zásady právneho štátu. Ten by sa uplatnil v prípadoch, kedy vnútroštátny zákonodarca stanoví povinnosť predložiť vec orgánu, ktorý podľa procesnej strany nie je súdom v zmysle práva Únie. Strana konania by za takýchto okolností mohla označiť súd, ktorý spĺňa požiadavky zásady účinnej súdnej ochrany a ktorý by mal povinnosť sa vyhlásiť za príslušný k tomu, aby tejto strane zaručil právo na nezávislý súd zriadený zákonom. Uplatnenie takéhoto prostriedku musí byť nezávislé od vôli súdnych funkcionárov (napr. nového prvého predsedu Najvyššieho súdu alebo prvého nového predsedu kolégia Najvyššieho súdu).

64 Rešpektovanie zásady účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby vec prejednal súd v zmysle práva Únie. Z doterajšej judikatúry Súdneho dvora možno vyvodiť, že sa vnútroštátny súd neprísluš̌ný na rozhodovanie o určitom nároku vyplývajúcom z práva Únie musí vyhlásiť za príslušný a o tomto nároku rozhodnúť (napríklad rozsudky z 22. mája 2003, Connect Austria, C-462/99, ECLI:EU:C:2003:297; z 2. júna 2005, Koppensteiner, C-15/04, ECLI:EU:C:2005:345). Táto judikatúra samozrejme neposkytuje odpoveď na právny a skutkový problém, s ktorým je konfrontovaný Najvyšší súd v prejednávanej veci a strany iných konaní vedených pred senátmi Najvyššieho súdu, v ktorých zasadajú osoby, ktorým boli menovacie dekréty do funkcie sudcu odovzdané za rovnakých okolností ako žalovanému.

65 Ak by Súdny dvor odpovedal na druhú, tretiu alebo štvrtú prejudiciálnu otázku kladne, nemohlo by byť ID SN považované za súd v zmysle práva Únie, keďže za rovnakých okolností ako žalovaný získali svoje menovacie dekréty všetky osoby, ktoré zasadajú v tomto kolégiu. ID SN teda nemôže byť príslušné k prejednaniu veci týkajúcej sa určenie neexistencie služobného pomeru jednej z osôb, ktorej bol vydaný menovací dekrét do funkcie sudcu tohto kolégia Najvyššieho súdu. Z rovnakých dôvodov za neprísluš̌né k takémuto prejednaniu treba považovať tiež IKNiSP SN. Najvyšší súd upozorňuje tiež na to, že cieľom zverenia právomoci rozhodovať vo veci služobného pomeru sudcov Najvyššieho súdu a odchodu sudcov Najvyššieho súdu do dôchodku disciplinárnemu kolégiu Najvyššieho súdu je podrobiť štatút doterajších sudcov Najvyššieho súdu nepriamej a neformálnej kontrole zo strany politickej moci, vykonávanej novým, od základov zriadeným organizačným útvarom rozhodujúcim ako súd prvého stupňa, nie ako Najvyšší súd vykonávajúci súdny dohľad, a menovaným v celom rozsahu novou KRS, ktorú kontroluje politická moc.

66 Zverenie právomoci kolégiu Najvyššieho súdu, ktoré nie je súdom v zmysle práva Únie, vedie k rozporu článku 27 § 1 bodu 2 zákona o Najvyššom súde so zásadou účinnej súdnej ochrany. Tento rozpor umožňuje Najvyššiemu súdu v senátu

PRACOVNÝ DOKUMENT

zloženom zo sudcov IPiUS SN nezohľadňovať – v súlade so zásadou prednosti – uvedené ustanovenia zákona o Najvyššom súde a vyhlásiť sa za súd, príslušný v zmysle práva Únie na rozhodovanie o žalobných nárokoch v prejednávanej veci.

O skrátenom súdnom konaní

67 V prospech prejednania veci v skrátenom súdnom konaní svedčia nasledujúce skutočnosti. Po prvé, čo najrýchlejšie zodpovedanie prejudiciálnych otázok umožní Najvyššiemu súdu rozhodnúť o návrhu na predbežné opatrenie pripojenom k žalobe, o ktorom vzhľadom na jeho podstatu musí vnútroštátny súd rozhodnúť do 7 dní (článok 737 občianskeho súdneho poriadku). Po druhé, od rozhodnutia o prípustnosti takéhoto prostriedku ochrany zásady právneho štátu, akým je prostriedok dotknutý v prvej otázke, závisí možnosť podávať žaloby na určenie neexistencie služobného pomeru a absencie mandátu na vykonávanie súdnej moci v prípade všetkých osôb, ktorým boli vydané menovacie dekréty do funkcie sudcov Najvyššieho súdu za rovnakých okolností ako v prípade žalovaného. Po tretie, tieto osoby rozhodujúce v ID SN, IKNiSP SN a v občianskoprávnom kolégiu, uskutočňujú na základe vnútroštátneho práva úkony rôzneho druhu, ktorých účelom je odoprieť účastníkom konania právo prístupu k súdu v zmysle článku 6 ods. 1 EDĽP a zásady účinnej súdnej ochrany. Po štvrté, pred KRS prebiehajú nominačné procesy na základe predpisov, ktoré môžu v prípade kladnej odpovedi na druhú, tretiu a štvrtú prejudiciálnu otázku viesť k ďalším menovaniam na Najvyššom súde porušujúcim zásadu účinnej súdnej ochrany.

68 Zabezpečenie efektivity práva Únie výkladom podaným Súdnym dvorom v odpovedi na tieto prejudiciálne otázky je priamo závislé od dátumu rozhodnutia Súdneho dvora. Použitie takéhoto výkladu, záväzného nie len v prejednávanej veci, ale aj vo všetkých iných konaniach, môže (v prípade kladnej odpovedi na otázky) vyžadovať podanie žalôb na určenie neexistencie služobného pomeru vo vzťahu ku všetkým osobám menovaným v súčasnosti aj v budúcnosti do funkcie sudcov Najvyššieho súdu na základe predpisov, ktoré sú v rozpore so zásadou účinnej súdnej ochrany. Túto legitimáciu má výlučne prvý predseda Najvyššieho súdu. Funkčné obdobie súčasnej prvej predsedníčky Najvyššieho súdu končí 30. apríla 2020. Vzhľadom na to, že podľa aktuálnych predpisov bude nový prvý predseda Najvyššieho súdu zvolený z okruhu osôb v rovnakej právnej situácii, v akej sa nachádza žalovaný v prejednávanej veci, je nepochybné, že na zabezpečenie účinnosti prípadného rozhodnutia Súdneho dvora nebude mať záujem. Potom bude Najvyšší súd Poľskej republiky môcť odkázať úniu práva „Good night. And good luck“.

PRACOVNÝ DOKUMENT